

Universitets- och
högskolerådet

Avdelningen för bedömning av utländsk utbildning

Föredragande
Ragnar Sjögren
utredare

010-470 0350
ragnar.sjogren@uhr.se

YTTRANDE

Diarienummer
1.2.3-01139-2017

Datum
2018-02-01

Postadress
Box 45093
104 30 Stockholm

Besöksadress
Wallingatan 2
111 60 Stockholm

Telefon
010-470 03 00

Organisationsnummer
202100-6487

www.uhr.se

Remiss om Studiemedel vid utlandsstudier- Förändringar för ett långsiktigt och hållbart system (U2017/04843/GV)

Universitets- och högskolerådet har anmodats att yttra sig över rubricerad promemoria och lämnar följande yttrande.

Promemorian redovisar förslag om förändringar som rör studenternas möjligheter till ett mer flexibelt uttag av merkostnadsån för undervisningsavgifter.

UHR har inga invändningar mot dessa förslag. Den redovisade bakgrunden till de föreslagna ändringarna är välgrundad. Samtidigt ser UHR det positivt att en viss möjlighet till ett flexibelt uttag för undervisningsavgifter finns kvar vid studier på eftergymnasial nivå eftersom det möjliggör för studenter att söka sig till s.k. prestigeutbildningar.

När det gäller undervisningsavgifter har UHR tidigare observerat att det bland en del privata högskolor, speciellt inom konst eller design, förekommit att skolorna anpassat sina betalningsregler för svenska studenter. Många skolor är medvetna om att svenska studenters studier till viss del finansieras genom studiemedel. Begränsningar för studenterna genom förändringar i utbetalningsregler för studiemedel kan i vissa fall leda till anpassningar hos vissa skolor och behöver därmed nödvändigtvis inte innebära hinder för svenska studenter.

Promemorian innehåller också förslag om bestämmelser om att studiemedel inte ska få lämnas för utbildningar som rimligen inte bör ge rätt till studiemedel. UHR välkomnar dessa förslag.

UHR har tidigare med visst besvär sett problematiken kring att besluta om godtagbar standard för lärosäten i länder där UD avråder för resa till ett land eller, sett med än större besvär, där svenska medborgare enligt UD:s rekommendation uppmanas att lämna ett land. Vid prövningen av godtagbar standard för utbildningar i länder i en krigssituation är frågan om huruvida ett lärosäte fortfarande har erkännande ofta svårbedömd. Erfarenhetsmässigt vet vi, att även

om verksamheten vid ett lärosäte fortsätter under ett krig eller en krissituation, så påverkas kvaliteten i undervisningen även om lärosätet i ett sådant läge behåller sin status som erkänt genom staten i utbildningslandet. UHR ser det därför som en fördel att CSN i ett sådant fall även ska pröva om studier i en sådan situation, rimligen inte bör ge rätt till studiemedel. Skyddsaspekten för svenska medborgare är självfallet av största betydelse även om den frågan inte ligger inom det som UHR bedömer.

UHR stöder även förslaget att studiemedel rimligen inte bör ges till utbildningar där antagningsreglerna inte är förenliga med svenska principer om icke-diskriminering. En prövning av rimligheten får göras från fall till fall. UHR finner att de åberopade grunderna om mänskliga fri- och rättigheter kan utgöra en bra grund för bedömning.

UHR vill dock här framhålla att det i många länder finns lärosäten som drivs av kyrkor eller andra religiösa sammanslutningar. Många gånger är det högt ansedda universitet med fullt erkännande i utbildningslandet. Det kan gälla lärosäten där undervisningen i sig inte alls är av religiös karaktär och kyrkans roll kan vara att stå för ett huvudmannaskap för lärosätet. Men det kan även gälla lärosäten med utbildning inom teologiska ämnen. Jämförelse kan t.ex. göras med Ersta Sköndal Bräcke högskola, Johannelunds teologiska högskola, Teologiska Högskolan i Stockholm eller Örebro Teologiska Högskola. UHR menar att granskningen av vad som rimligen inte bör ge rätt till studiemedel är en grannlaga uppgift. UHR stöder därför att prövningen av vad som rimligen inte bör ge rätt till studiemedel, ska göras av CSN men att någon detaljreglering av kriterier för detta inte kan göras.

När det gäller hur granskningen av vad som rimligen inte bör ge rätt till studiemedel ska gå till, är det UHR:s uppfattning att en generell rimlighetsgranskning självfallet ska göras vid varje studiemedelsprövning. Varje studiemedelsprövning kan dock i detalj inte granska varje utbildningsplan. Det bör därför vara acceptabelt att prövningen av vad som rimligen inte bör ge rätt till studiemedel i en del fall får göras reaktivt, och att CSN därför, när så blir uppenbart, får ändra ett tidigare beslut om en utbildning.

Beslut i ärendet har fattats av ställföreträdande generaldirektör Maria Linna Agnestav efter föredragning av utredaren Ragnar Sjögren och i närvaro av biträdande stabschefen Magnus Hjort, avdelningschefen Lars Petersson och enhetschefen Helena Ljungros.

Maria Linna Angestav

Ragnar Sjögren